

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการจัดการความรู้ และศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคที่มีต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเป็นชุมชนบ้านดอกบัว โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาโดยสรุปตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. กระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว เป็นการนำเทคนิคการจัดการความรู้ ได้แก่ การเล่าเรื่องและการทบทวนหลังการปฏิบัติมาใช้ในการศึกษา เพื่อให้เห็นการเคลื่อนไหวของการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติซึ่งพบว่า ก่อนที่ชุมชนบ้านดอกบัวจะได้รับรางวัลชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศนั้น ชุมชนได้มีพื้นฐานการนำแนวคิดเศรษฐกิจไปปฏิบัติอย่างไม่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่สมาชิกในชุมชนมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายอาศัยอยู่กันแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งสมาชิกในชุมชนทุกคนรู้จักกันเป็นอย่างดี บริเวณบ้านเรือนไม่มีรั้วกันอย่างมิดชิดเนื่องจากความไว้เนื้อเชื่อใจและช่วยกันสอดส่องดูแลให้แก่กัน จึงทำให้การบริหารจัดการชุมชนเอื้อต่อการกระจายอำนาจ ซึ่งชุมชนได้แบ่งการดูแลออกเป็นคุ้ม จำนวน 10 คุ้ม แต่ละคุ้มจะมีหัวหน้าที่สมาชิกในคุ้มเป็นผู้คัดเลือกเอง โดยหัวหน้าคุ้มจะทำหน้าที่เสมือนผู้ใหญ่บ้านในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่สมาชิกในคุ้ม หากมีปัญหาใดหัวหน้าคุ้มจะดูแลในเบื้องต้นก่อนจากนั้นคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้านจึงเข้ามาดูแลตามลำดับ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักและมีอาชีพเสริมด้านการจักสานเข่งและสุมไก่ รายได้อยู่ในระดับพอกินพอใช้ แต่จุดเปลี่ยนที่ทำให้ชุมชนบ้านดอกบัวได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เนื่องจากตรวจพบสารเคมีตกค้างในกระแสดูแลในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างร้ายแรงจึงเกิดความ

ร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐหลายภาคส่วนเพื่อค้นหาสาเหตุของที่มาของสารพิษ และร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวในเวลาต่อมา ปัจจุบันชุมชนบ้านดอกบัวได้มีการนำแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนมากกว่าในอดีต ซึ่งจะเห็นได้จากกระบวนการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับบุคคลหรือ ครอบครัวของสมาชิกในชุมชนที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

ด้านความพอประมาณในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวนั้น ได้ยึดหลักทางสายกลางแบบพออยู่พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือใช้จ่ายเกินตัวจนเกินความจำเป็นในการดำรงชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แต่เมื่อต้องใช้จ่ายเงินจึงพิจารณาถึงความประหยัด ความจำเป็นและความเหมาะสมในการดำเนินชีวิตประจำวันตามกำลังความสามารถในการสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของครอบครัวซึ่งต้องไม่ทำให้ตนเอง ครอบครัวและผู้อื่นเดือดร้อนทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากสิ่งใดมีอยู่ในครัวเรือนหรือชุมชนหรือสามารถผลิตได้เองก็จะนำสิ่งเหล่านั้นมาทดแทนและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการลดต้นทุนในการประกอบอาชีพและการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ซึ่งชุมชนบ้านดอกบัวได้ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนอยู่แบบพอเพียงโดยปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือน พร้อมทั้งมีการสนับสนุนการเพาะพันธุ์พืชและเพาะพันธุ์สัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบหลักการประกอบอาหารในครัวเรือน หากเหลือจึงจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และหากครอบครัวใดทำนาเป็นอาชีพหลักก็จะนำข้าวที่ปลูกได้แบ่งไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือนหากเหลือจากการประมาณการเพื่อบริโภคจึงจำหน่าย นอกจากนี้ความพอประมาณในระดับบุคคลหรือครอบครัวจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องรู้ถึงฐานะความเป็นอยู่และศักยภาพของตนเองและครอบครัว โดยสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ไม่อาศัยพึ่งพาผู้อื่นจนเกินความเหมาะสมพอควรและไม่ตามกระแสนิยมของสังคม

ด้านความมีเหตุผลในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวนั้น ได้ยึดหลักการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้มีความเหมาะสมกับรายได้และรายจ่ายโดยมีความสมดุลกันและสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ หากมีความต้องการหรือความจำเป็นในการใช้จ่ายจะต้องคิดก่อนพร้อมทั้งนำเหตุและผลจากการซื้อมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา พร้อมทั้งนำบัญชีครัวเรือนมาประกอบการตัดสินใจให้สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง นอกจากนี้ในดำเนินชีวิตต้องรู้จักตัวเอง ไม่ทะเยอทะยานในสิ่งที่ไม่จำเป็น รู้ฐานะตนเอง ไม่ตามคนอื่นจนลืมตัวเอง ในการตัดสินใจใดๆ ต้องผ่านกระบวนการคิดและทบทวนถึงความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว หากเกินความจำเป็นหรือเกินขอบเขตไม่ควรนำมาปฏิบัติให้เป็นภาระของครอบครัวในอนาคต

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวนั้น ได้มีการบริหารจัดการเงินในแต่ละเดือนและแต่ละปีโดยการแบ่งเงินส่วนหนึ่งจากรายได้ให้เป็นเงินออมเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงในอนาคต และให้ความสำคัญในการออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ยามฉุกเฉินซึ่งเป็นการป้องกันไม่ได้รับผลกระทบจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านความรู้ในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวนั้น เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ วางแผน สังเกต ทดลอง และศึกษาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้วิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ ซึ่งชุมชนบ้านดอกบัวได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ การอบรมและศึกษาดูงานสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดให้แก่สมาชิกในชุมชนและบุคคลที่สนใจทั่วไปเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งยังได้นำความรู้ที่ได้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

และด้านคุณธรรมในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวนั้น เป็นการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตสาธารณะช่วยเหลือสังคม สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ไม่เบียดเบียนทั้งตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม อันนำมาซึ่งความรักและความสามัคคีในชุมชนให้สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากเกิดปัญหาใดขึ้นสมาชิกในชุมชนจะร่วมแก้ไขปัญหาและหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก นอกจากนี้ยังมีการแนะนำและชักชวนให้เด็กเยาวชนในชุมชนเข้าวัดฟังธรรมเพื่อสงบจิตใจและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อห่างไกลยาเสพติด

ซึ่งความพอเพียงที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลหรือครอบครัวของสมาชิกในชุมชนบ้านดอกบัวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่เกื้อหนุนให้ความพอเพียงเกิดขึ้นในระดับชุมชน อันนำมาซึ่งการเป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศของชุมชนบ้านดอกบัวในที่สุด ดังนั้นการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับบุคคลหรือครอบครัวข้างต้น จึงเป็นการสนับสนุนให้เกิดการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชนบนพื้นฐานของความพอเพียงและยั่งยืนในมิติสังคม มิติเศรษฐกิจและมิติสิ่งแวดล้อม ดังนี้

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติโดยยึดหลักความพอประมาณของชุมชนบ้านดอกบัวทั้งในมิติสังคม มิติเศรษฐกิจและมิติสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านดอกบัวมีการดำเนินกิจกรรมบนความพอประมาณที่อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง โดยสมาชิกในชุมชนมีการ

ดำเนินชีวิตด้วยความประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น สามารถลดรายจ่ายและสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตรจึงเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชนเป็นหลักหากเหลือจึงจำหน่าย พร้อมกันนี้สมาชิกในชุมชนยังสามารถนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ชุมชนมาสร้างรายได้โดยการจักสานแข่งและสุมไม้เป็นอาชีพเสริม อันเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดบนพื้นฐานของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ พร้อมกันนี้ยังได้นำผักตบชวาซึ่งเป็นวัชพืชที่มีอยู่อย่างมากมายในบริเวณกว๊านพะเยาซึ่งอยู่ในกับชุมชนมาจักสานเป็นวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนี้ชุมชนยังได้ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนทำบัญชีครัวเรือนเพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดสรรค่าใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสมทั้งในระดับครอบครัวและต่อยอดในระดับชุมชนผ่านการจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ชุมชนเกิดความพอเพียงและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการกลุ่มให้เจริญเติบโตเป็นลำดับขั้นเพื่อส่งเสริมความสามารถและศักยภาพของสมาชิกในชุมชนและความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสามารถพัฒนาชุมชนให้ไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนอีกด้วย

ด้านความมีเหตุผลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านดอกบัว มีการวางแผนในดำเนินชีวิตบนความมีเหตุผลมีผลอย่างรอบคอบและระมัดระวัง โดยชุมชนส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกันในระดับชุมชนเพื่อความเป็นอยู่แบบพอเพียงและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน พร้อมกันนี้ชุมชนยังได้แปรรูปทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การนำสิ่งที่เหลือจากการบริโภคและอุปโภคในชุมชนมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน รวมทั้งมีการจัดระบบการแจกจ่ายน้ำและร่วมกันสร้างฝายแฝกและปลูกป่าทดแทนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการวางแผนด้านการตลาดเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้สามารถพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง พร้อมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนและติดตามประเมินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น การร่วมกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ในชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเรียบร้อย อันนำมาซึ่งการก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนไปในทิศทางเดียวกันทั้งชุมชนผ่านการจัดเวทีประชาคมของชุมชนเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ชุมชนบ้านดอกบัวยังการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา

ความสามารถของสมาชิกในชุมชน เช่น การพัฒนาด้านอาชีพโดยจัดให้มีวิทยากรมาฝึกสอนวิชาการด้านอาชีพต่างๆ และจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพอีกด้วย

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านดอกบัว ได้ให้ความสำคัญกับการสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เพื่อใช้วิเคราะห์ พัฒนาและติดตามประเมินผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมในอนาคตโดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามาเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ของชุมชน ผ่านรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแบบกระจายอำนาจทางการปกครอง พร้อมกันนี้ชุมชนยังได้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนด้วยจิตอาสาทั้งทางด้านการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของสมาชิกในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย เพื่อให้สามารถเข้าถึงบริการด้านต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส โดยชุมชนได้มีการสร้างงานที่มีความหลากหลายในชุมชนเพื่อป้องกันการอพยพแรงงานอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความอบอุ่นในครอบครัว พร้อมทั้งชุมชนยังได้สนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตโดยมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจตามความสามารถของสมาชิกในชุมชนซึ่งมีความหลากหลายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนมีตลาดรองรับเพื่อลดความเสี่ยงในการสร้างรายได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ชุมชนบ้านดอกบัวยังได้ให้ความสำคัญกับการดูแล รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้มีการปลูกต้นไม้ยืนต้นตามที่สาธารณะเป็นประจำในวันสำคัญต่างๆ และมีการส่งเสริมให้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับทั้งสองฟากถนนในชุมชนเพื่อความสวยงามและร่มรื่น พร้อมทั้งมีการจัดการขยะที่ดีโดยการคัดแยกขยะและกำจัดขยะที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน รวมทั้งยังมีการอนุรักษ์ต้นน้ำโดยร่วมกันทำฝายกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งอีกด้วย

ด้านความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านดอกบัว จากการพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนบ้านดอกบัวจนได้รับเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และเป็นที่ศึกษาดูงานของบุคคลทั่วไป โดยชุมชนได้มีผู้มีความรู้ความสามารถในองค์ความรู้ด้านต่างๆ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์เป็นระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาปฏิบัติ โดยได้มีการรวบรวมและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป พร้อมกันนี้ยังได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ของสมาชิกในชุมชนด้วยการศึกษาดูงานสถานที่ต่างๆ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาองค์ความรู้จากการอบรมเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ควบคู่กับการ

ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้สมาชิกในชุมชนได้มีการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก และการปฏิบัติซ้ำๆ จนสามารถแก้ปัญหา ปรับปรุงความรู้เดิมให้มีความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อสามารถนำมาปฏิบัติใช้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน และสามารถนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้อย่างฉลาดและรอบคอบ ตลอดจนเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืน โดยชุมชนสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ขึ้นจากภูมิปัญญาของสมาชิกในชุมชน เช่น พลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

และด้านคุณธรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านดอกบัว ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนโดยยึดหลักความยุติธรรม มีความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้ มีน้ำใจและความซื่อสัตย์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และให้การช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงินจะมีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งปฏิบัติหน้าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เปิดโอกาสให้มีการติดตามโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยชุมชนได้การสร้างกฎและกติกาการอาศัยอยู่ร่วมกันซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชนผ่านการจัดเวทีประชาคมของชุมชนเพื่อใช้กำหนดเป็นระเบียบด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาคไม่ได้ละเว้นหรือเลือกปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน มีความรักความสามัคคีและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ตลอดจนชุมชนบ้านดอกบัวยังได้ให้ความสำคัญกับคุณธรรมในทางเศรษฐกิจโดยการลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในการเกษตรเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ปลูกและผู้บริโภค นอกจากนี้ชุมชนยังได้มีการส่งเสริมและพัฒนาวัดหรือศาสนาหรือแหล่งเรียนรู้ทางด้านคุณธรรมซึ่งเป็นต้นแบบในการขยายผลในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนได้ส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศาสนา และมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านคุณธรรมโดยทุกๆ วันสำคัญทางพุทธศาสนานั้น ในการเทศนาของพระสงฆ์จะมีการสอดแทรกการลดละเลิกอบายมุขและการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกันนี้ชุมชนบ้านดอกบัวยังเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการดำเนินงานปลอดเหล้าและการพนันในงานศพ และคุณธรรมด้านสิ่งแวดล้อมนั้น เมื่อชุมชนได้นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ในการสร้างรายได้แล้วชุมชนจึงได้จัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยการปลูกต้นไม้ อนุรักษ์แหล่งน้ำ ตลอดจนมีการจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้สะอาดและสวยงามอยู่เสมอ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคที่มีต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว พบว่า ปัจจัยภายในชุมชนบ้านดอกบัวเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคได้ โดยวัฒนธรรมของชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชน เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นแบบแผนที่ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นบนความมีเหตุมีผลตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนซึ่งมีวัตถุประสงค์และลักษณะการดำเนินกิจกรรมคล้ายๆ กับชุมชนอื่นๆ ในภาคเหนือ โดยวัฒนธรรมบางอย่างเก่าแก่และเป็นที่ยอมรับปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานในชุมชนจนกลายเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญของชุมชนที่สามารถสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ลูกหลานได้เห็นความสำคัญของที่มาที่ไปของวัฒนธรรมประเพณีดังกล่าว พร้อมกันนี้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญนั้นยังส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เคียงคู่กับชุมชนที่ได้ยึดปฏิบัติมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน และยังคงมีสานต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามไว้ให้แก่รุ่นลูกหลานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนเป็นที่หล่อหลอมจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมกันนี้วัฒนธรรมประเพณีดังกล่าวยังได้สอดแทรกให้เห็นถึงการครองตนให้อยู่บนความพอประมาณที่ไม่มากและไม่จนเกินไป โดยส่งเสริมการปฏิบัติตามความพอเหมาะพอควรและเหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ วัฒนธรรมชุมชนจึงมีผลต่อชุมชนบ้านดอกบัวในด้านการหนุนเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้ยึดแนวทางการปฏิบัติอันดีงามตั้งแต่อดีตโดยเฉพาะความพอประมาณในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ปัจจัยด้านภูมิปัญญาของชุมชนบ้านดอกบัวโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนได้ผ่านกระบวนการคิดค้นเรียนรู้ ลองผิดลองถูก สะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ทั้งด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักหากเหลือจึงจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ พร้อมกันนี้ยังเป็นการส่งต่อความรู้จากอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมจนกระทั่งเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาในที่สุด โดยปัจจุบันชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านที่สำคัญ ได้แก่ นายบุญดี สองคำชุมชน ปราชญ์ด้านเกษตรพอเพียง นายเสาร์แก้ว ใจบาล ปราชญ์ด้านการผลิตแก๊สชีวภาพและเตาชีวมวล และนายบรรพต บัฏวี ปราชญ์ด้านการเพาะพันธุ์ด้วงกว่าง เป็นต้น พร้อมกันนี้ชุมชนยังได้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ การจักสานเข่งและสุมไก่ ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดพะเยา นอกจากนี้ชุมชนบ้านดอกบัวได้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เนื่องจากชุมชนมีการดำเนินและพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงจนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย และ

ชุมชนมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้นให้แก่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจ และเอกชน ชุมชนต่างๆ และประชาชนทั่วไปเข้ามาศึกษาดูงาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีผลต่อชุมชน บ้านดอกบัวในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ของสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสามารถนำสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนชุมชนบ้านดอกบัวสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ที่สนใจทั่วไปได้อีกด้วย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านดอกบัวโดยมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในชุมชน ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่เกิดจากการคิดริเริ่มของสมาชิกในชุมชนและกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่การดำเนินกิจกรรมเหล่านั้นสมาชิกในชุมชนยังเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ทั้งในส่วนของกลุ่มสนับสนุนการประกอบอาชีพ ได้แก่ กลุ่มจักสานแข่งและกลุ่มจักสานสุ่มไก่ และกลุ่มช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวา กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมือง กลุ่มปลูกหญ้าแฝงโกล่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มฉาบปูนกิจ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น โดยกิจกรรมของกลุ่มดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัวให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแต่ละกลุ่มได้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน เช่น การส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยนำทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดพร้อมทั้งมีการปลูกทดแทนให้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต การสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มได้มีการเก็บออมเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน เป็นต้น เศรษฐกิจชุมชนบ้านดอกบัวจึงมีผลต่อชุมชนในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างรายได้ที่มีความหลากหลายให้เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อที่สมาชิกในชุมชนทุกเพศและทุกวัยสามารถสร้างรายได้ได้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชุมชนโดยสมาชิกในชุมชนไม่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน

ปัจจัยด้านผู้นำชุมชนของชุมชนบ้านดอกบัว ซึ่งมีการบริหารชุมชนแบบกระจายอำนาจแบ่งการปกครองออกเป็นคุ้ม จำนวน 10 คุ้ม แต่ละคุ้มอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหัวหน้าคุ้ม ซึ่งจะอยู่ในการดูแลของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการชุมชน โดยผู้นำชุมชนได้นำหลักในการดำเนินงานตามหลักการกระจายอำนาจหลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม หลักการบริหารงานโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ หลักความรับผิดชอบ และหลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งผู้นำชุมชนมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน เป็นแบบอย่างที่ดีและ มีความรู้ความสามารถในการนำพาชุมชนสู่ความสำเร็จ และยัง

ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม โอบอ้อมอารี และเสียสละ พร้อมทั้งสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเกิดจากการได้รับการอบรม เพิ่มพูนความรู้ พร้อมทั้งสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ให้แก่สมาชิกในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้นำชุมชนเกิดความสามารถในการพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง และท้ายที่สุดการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำชุมชนนำมาซึ่งความสำเร็จของชุมชนต่อไป ผู้นำชุมชนจึงมีผลต่อชุมชนบ้านดอกบัวในด้านการส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกในชุมชนทั้งในด้านการดำเนินชีวิตบนความพอประมาณ และมีการบริหารจัดการชุมชนบนพื้นฐานของคุณธรรม ความมีเหตุผล และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชุมชน ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย

ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านดอกบัวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สมาชิกในชุมชนตั้งแต่อดีตได้สร้างขึ้นหรืออนุรักษ์ไว้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านดอกบัว โดยโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนบ้านดอกบัวได้มีการใช้ทรัพยากรดินอย่างมีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน พร้อมกันนี้ได้มีการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพพร้อมทั้งมีการปลูกทดแทนเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้แก่ธรรมชาติตลอดจนนำทรัพยากรน้ำมาใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่าโดยสมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันสร้างฝายแฝกตามแนวพระราชดำรินี้เพื่อชะลอน้ำสำหรับไว้ใช้ในการเกษตรของชุมชน ซึ่งในการนำทรัพยากร ธรรมชาติของชุมชนทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวนั้น สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของชุมชนโดยรวม ดังนั้นการที่ชุมชนมีความพร้อมด้านนี้จึงส่งผลถึงความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข ครอบคลุมไม่เดือดร้อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนจึงมีมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนจึงมีผลต่อชุมชนบ้านดอกบัวในด้านการหนุนเสริมด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดี ความรับผิดชอบในการร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชนบ้านดอกบัวได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการแรงเสริมและสนับสนุนให้การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคได้เช่นกัน ซึ่งมีหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนที่ได้เข้ามาในลักษณะของโครงการต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนได้ค้นหาจุดเด่นเพื่อ

พัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ของชุมชนต่อไป โดยหน่วยงานเหล่านั้นได้เป็นแรงหนุนเสริมทั้งใน ส่วนของงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน รวมทั้งให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้าน ต่างๆ โดยจัดให้มีการศึกษาดูงาน การอบรมและการฝึกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนสนับสนุน ให้มีทีมวิทยากรกระบวนการที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ ได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโดยตลอด ซึ่งโดย ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ชุมชนมีความต้องการที่จะดำเนินการเป็นหลักทำให้การพัฒนาชุมชนมี ความต่อเนื่องและก้าวหน้า เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ ด้วยการมีภูมิคุ้มกันที่ดีที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ สนับสนุน วัสดุและงบประมาณต่างๆ ดังนั้นการที่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนได้เข้ามา ส่งเสริมและสนับสนุน จึงมีผลต่อชุมชนบ้านดอกบัวได้รับงบประมาณหรือทุนต่างๆ และการพัฒนา องค์ความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีความ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจึงส่งผลให้ชุมชนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้าน ดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุน อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีประเด็นที่น่าสนใจโดยผู้วิจัยได้ นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชนของชุมชนบ้านดอกบัวให้ ประสบผลสำเร็จได้นั้นมีพื้นฐานสำคัญมาจากการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับ บุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551ก, หน้า 86-87) ที่ได้กล่าว ความพอเพียงในระดับบุคคลหรือครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัว ใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้และดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่ เบียดเบียนผู้อื่น มีความพอใจและมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และพยายามพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความพอเพียงได้ในทุกสถานการณ์ อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำมาซึ่ง ความพอเพียงในระดับชุมชน โดยได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลมาขยายผลในทาง ปฏิบัติสู่ระดับชุมชน รวมทั้งการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมโดยนำภูมิปัญญาและ ความสามารถที่ตนมีอยู่บนพื้นฐานประกอบกระทำการดำเนินชีวิต มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันจนกลายเป็น พื้นฐานให้เกิดการรวมกลุ่มในสังคมและสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกันต่อไป พร้อมกันนี้ยัง สอดคล้องกับโกวิท พวงงาม (2553, หน้า 32-33) ที่ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละระดับมี

ความพอเพียงที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะความพอเพียงในระดับชุมชนที่อยู่ระหว่างความพอเพียงระดับบุคคลและความพอเพียงระดับประเทศ เนื่องจากชุมชนเปรียบเสมือนหน่วยย่อยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและเป็นสถาบันที่มีขนาดเล็กซึ่งเป็นกลไกหลักในการทำหน้าที่พื้นฐานของสังคม พร้อมกันนี้ชุมชนมีลักษณะการปกครองทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการไปพร้อมๆ กัน จึงทำให้ชุมชนมีลักษณะพิเศษในการเข้าถึงสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนมีหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมและดำรงซึ่งสถาบันครอบครัว โดยชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดีควรตั้งอยู่บนเหตุผลและความสมดุลของชุมชนจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนในการพึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ส่งผลให้ประเทศมีความเข้มแข็งในที่สุด นอกจากนี้การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับบุคคลและระดับชุมชนยังสอดคล้องกับแนวคิดของสมพร เทพสิทธา (2550, หน้า 53) ที่กล่าวว่า การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลหรือครอบครัวและชุมชนนั้น ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของครอบครัวและชุมชนที่พอกินพอใช้เป็นพื้นฐานโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ขณะเดียวกันผู้ที่ฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองได้แล้วนั้นย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับชุมชนและสังคมได้ด้วยการแบ่งปัน ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วก็จะนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนอีกด้วย

2. ด้านความพอประมาณในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอแก้ว ซึ่งมีการดำเนินชีวิตด้วยความประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถลดรายจ่ายและสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพโดยเน้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักหากเหลือจึงจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551ข, หน้า 11-16) ที่ได้นำเสนอถึงเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดีและรู้จักถึงความพอเพียงโดยดำเนินชีวิตตามอัตภาพ ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้อย่างถูกต้องโดยไม่อดอยากหรือดักดวงเบียดเบียนผู้อื่นจนเกินความจำเป็น พร้อมกันนี้มีการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง โดยการพยายามพึ่งตนเองเป็นหลัก ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งสอดคล้องกับการนำเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547, หน้า 1) ที่ได้กล่าวว่าสามารถอุ้มชูตัวเองให้มีความพอเพียงอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้พอกินพอใช้และมั่นคงก่อนตลอดจนสอดคล้องกับกรมการศาสนา (2549, หน้า 15) ที่ได้กล่าวว่าทุกศาสนาได้สอนให้ดำรงชีวิต

แบบเรียบง่าย ประหยัด ยึดถือทางสายกลาง พอดี พอประมาณและพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนและไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่คิดมั่งร่ำรวยทำลายกัน ประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียรให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

พร้อมกันนี้ความพอประมาณในการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ชุมชนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดบนพื้นฐานของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นสอดคล้องกับอภิชัย พันธเสน (2549, หน้า 58) ได้ที่กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่มุ่งให้พึ่งตนเองเป็นหลัก โดยเน้นการใช้ศักยภาพของคนผนวกกับการเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ครอบครัวและชุมชน และการให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันนั้นสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547ก, หน้า 8-11) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน โดยรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความรักและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

3. ด้านความมีเหตุผล โดยชุมชนมีการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงบนพื้นฐานของการพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบและระมัดระวัง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551ข, หน้า 11-16) ที่ได้กล่าวว่า แม้ว่าจะระดับความพอเพียงของแต่ละคนจะไม่เท่ากันแต่สมาชิกในชุมชนทุกคนควรดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองพยายามพัฒนาด้วยการทำจิตใจให้ผ่องใส โดยการคิดพึ่งตนเองเป็นหลักและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ คือ เมื่อมีปัญหาควรใช้สติปัญญาไตร่ตรองหาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขไปตามเหตุและปัจจัย ด้วยความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ก่อนที่จะพึ่งผู้อื่น รวมทั้งมีการปรึกษาหารือ ถ้อยทีถ้อยอาศัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน และดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยรู้จักลดกิเลสและลดความต้องการของตนเองลงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นสำคัญ

4. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของสมาชิกในชุมชนกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคม โดยชุมชนได้มีการสร้างงานที่มีความหลากหลายในชุมชนเพื่อป้องกันการอพยพแรงงานอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความอบอุ่นในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553) ได้กล่าวว่า ความสมดุลเป็นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมซึ่งมีความสมดุลในทุกๆ

ด้าน โดยมุ่งเน้นการผลิตที่มีความสมดุลบนความหลากหลายและใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะก่อให้เกิดการมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อระบบเศรษฐกิจกับสังคม และมีความยืดหยุ่นที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล และสอดคล้องกับประภาพร สุปัญญา (2550, หน้า 20-21) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมการดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชนไว้ตอนหนึ่งว่า ชุมชนเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ปรับเปลี่ยนแนวความคิดและพฤติกรรมให้มาช่วยเหลือผู้ปกครองในเวลาว่าง

5. ด้านความรู้ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชน ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และเป็นที่ศึกษาดูงาน โดยชุมชนได้มีผู้มีความรู้ความสามารถในองค์ความรู้ด้านต่างๆ ได้ ซึ่งเกิดจากการสังสมประสบการณ์เป็นระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาปฏิบัติ โดยได้มีการรวบรวมและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับองค์ความรู้ของชุมชนเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551ข, หน้า 11-16) ที่ได้กล่าวว่า การอยู่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยการเรียนรู้คือ ต้องรู้จักพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้จากธรรมชาติและประสบการณ์ในสังคมด้วยตนเองหรือจากการแลกเปลี่ยนร่วมกับผู้อื่น ให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนช่วยกันพัฒนาชีวิตตนเองและผู้อื่นร่วมกัน รวมทั้งมีการสืบทอดและเรียนรู้เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาให้เป็นสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

6. คุณธรรมในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนโดยยึดหลักความยุติธรรม มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ มีน้ำใจและความซื่อสัตย์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับปิยนุตร หล่อไกรเลิศ (2547, หน้า 28-30) ได้กล่าวว่า การประกอบอาชีพให้มีรายได้ที่พอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องตามครรลองครองธรรม ไม่แก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันจนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ส่วนการที่ชุมชนได้ให้ความสำคัญกับคุณธรรมในการทางเศรษฐกิจโดยการลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในการเกษตรเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้บริโภค ได้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547ก, หน้า 8-11) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการผลิต โดยเฉพาะในภาคการเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมแต่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าด้วยการหมุนเวียนทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนและทำการเกษตรที่เน้นปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนและไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การจัดกิจกรรมส่งเสริม

และพัฒนาวัดหรือศาสนาหรือแหล่งเรียนรู้ทางด้านคุณธรรม และมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านคุณธรรมโดยทุกๆ วันสำคัญทางพุทธศาสนานั้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547ก, หน้า 8-11) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จิตสำนึก ส่งเสริมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนได้มีกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังจริยธรรม ความดีงามและจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกในชุมชน

7. ปัจจัยภายในชุมชนส่งผลต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัว ซึ่งพบว่า วัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวันชัย พลະไกร (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านด้าย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอวังสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติและบ่อบาดาล พืชพันธุ์และไม่ย่นต้น และพืชตามฤดูกาล ปัจจัยด้านความหลากหลายทางอาชีพหรือเศรษฐกิจ เช่น ทำนา เกษตรกรรม หัตถกรรม ค้าขาย เป็นต้น ปัจจัยด้านศาสนา สังคมและวัฒนธรรม เช่น สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งพระสงฆ์อบรมสั่งสอนชาวบ้านโดยปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการรู้จักและเห็นคุณค่าของตนเอง และปัจจัยผู้นำด้านชุมชน ได้แก่ ผู้ที่มีภาวะผู้นำสูง โปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์/กล้าคิดนอกกรอบ ความรอบคอบและรอบรู้ความสามารถในการประสานงาน ความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีคุณธรรม พร้อมกันนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของประณิพร แพทย์รังสี (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลสำเร็จของโครงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำริในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรในอำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยอธิบายปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติไว้ว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานร่วมกับภูมิปัญญาสมัยใหม่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ส่วนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนได้มีการนำทรัพยากร ธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาช่วยในการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนทำให้เกิดความรักสามัคคีและช่วยเหลือกันมากขึ้นในชุมชน รวมทั้งเกิดจิตใจมุ่งพัฒนาทั้งความรู้ของตนเองและพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้น และสอดคล้องบางประเด็นกับวิศาล ทำสวน (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง

พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มบุคคลที่ถือได้ว่ามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาชุมชน เพราะผู้นำมีการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจังและจริงใจ มุ่งสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี จนเป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม และปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งเป็นทั้งปัจจัยภายในและภายนอกเป็นการผสมผสานที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านจิตใจและด้านสังคม

ปัจจัยที่ได้รับจากการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชน เป็นปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัวเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องในบางประการกับสากล ศรีรัตนศักดิ์ (2551) ศึกษาเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านเมืองนะ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การที่มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุนการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อบ้านเมืองนะ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจพบว่าสมาชิกมีการลดต้นทุนในการทำการเกษตรที่ไม่จำเป็นลงในการทำอาหารสัตว์มีการนำวัสดุท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ มีความมั่นคงด้านอาหารเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและครอบครัว ด้านสังคมพบว่าเกิดการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าสมาชิกมีความตระหนักในการดูแลสิ่งแวดล้อม นำทรัพยากร ธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยทำปุ๋ยจุลินทรีย์จากน้ำหมักธรรมชาติและมีการใช้ปุ๋ยหมักทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี แต่ทั้งนี้บางกิจกรรมที่หน่วยงานเข้ามาสนับสนุนไม่ก่อให้เกิดความสำเร็จเนื่องจากเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ความรู้และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้สนับสนุนด้านวิชาการ ในด้านการบริหารโครงการพบว่า เป็นการบริหารโดยกำหนดแผนงานจากบนลงล่างตามนโยบายราชการซึ่งขาดการศึกษาข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ดังนั้นการดำเนินนโยบายต้องหาความต้องการและมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและสมาชิก ก่อนการจัดทำโครงการ สนับสนุนและมีการให้ความรู้ที่เหมาะสมตามพื้นฐานความรู้เดิมของสมาชิก โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างกลุ่มและนอกพื้นที่เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มร่วมกันคิด ร่วมวางแผนปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสภาพภูมิสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก อย่างแท้จริง จึงจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านเมืองนะได้ผลดีมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของศิริวรรณ วรรณศรี (2551) ศึกษาเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเสริม ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังขาม จังหวัดหนองคาย พบว่า ด้านเศรษฐกิจพบว่าเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีความมั่นคงด้านอาหาร ด้านสังคมพบว่าเกิดการรวมกลุ่มพึ่งพาอาศัยกัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ด้าน

สิ่งแวดล้อมพบว่าเกษตรกรนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการผลิตรายอื่นที่มาจากเศรษฐกิจเหลือใช้ทางการเกษตรนำไปใช้ในการปลูกพืชทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีด้านการบริหารโครงการพบว่าเป็นการบริหารโดยกำหนดแผนงานจากต้นทางสู่ปลายทางหรือจากบนลงล่าง ผลจากการดำเนินกิจกรรมนั้นพบว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน แต่รายละเอียดบางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ดังนั้นการดำเนินนโยบายหากสามารถทำแบบยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนรายละเอียดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และสภาพพื้นที่ปรับเปลี่ยนรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกร และสภาพพื้นที่แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างแท้จริง นอกจากนี้ปัจจัยที่ได้รับจากการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาสำนักงานเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน (2553) ที่กล่าวว่า ด้านการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและรัฐวิสาหกิจนั้น เนื่องด้วยการพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนเนื่องจากมีกิจกรรมเพื่อสังคมมากมาย หรือที่เรียกกันว่า กิจกรรม CSR (Corporate Social Responsibility) โดยองค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนมีทั้งองค์ความรู้และทุนทรัพย์ที่สามารถเข้ามาช่วยเสริมความรู้ทางด้านอาชีพ มอบทักษะประสบการณ์ที่จำเป็นให้ชาวบ้าน หรือช่วยขยายช่องทางเครือข่ายการค้าของชุมชนให้เติบโต ดังนั้นองค์กรรัฐวิสาหกิจและเอกชนจึงได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการเข้าถึงความต้องการของชุมชนในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “การจัดการความรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านดอกบัว หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านตุน อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัตินั้น ควรกระทำอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามประเมินผลเพื่อการดำเนินการพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมเกี่ยวกับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติต่อไป

1.2 การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ ควรมีการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นจากสมาชิกในชุมชนเป็นสำคัญ มากกว่าการตอบสนองนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน เนื่องจากการดำเนินชีวิตของแต่ละชุมชนมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน จึงไม่สามารถใช้วิธีการเดียวกันกับทุกชุมชนได้

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนควรมีการประสานความร่วมมือก่อนมอบนโยบายต่างๆ ให้ชุมชนดำเนินการ เนื่องจากบางนโยบายหรือบางโครงการมีการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกัน อันนำมาซึ่งการสูญเสียงบประมาณด้วยสาเหตุ

1.4 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้แก่ชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนต่างๆ ได้ร่วมแบ่งปันและถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนบ้านดอกบัว

2.1 การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของชุมชนบ้านดอกบัวควรมีเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติต่อไป

2.2 องค์ความรู้บางอย่างของชุมชนบ้านดอกบัวที่สามารถคิดค้นวิธีการด้วยชุมชนเองควรมีการจัดสิทธิบัตรเพื่อเป็นการคุ้มครององค์ความรู้ของชุมชนบ้านดอกบัว

3. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนอื่นๆ

3.1 การพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ควรมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน สภาพสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

3.2 ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ทำ และติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้สมาชิกได้เห็นความสำคัญของตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งที่ได้เข้าขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชน

3.3 ชุมชนควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ารับการศึกษาดูงานชุมชนที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและสามารถนำมาปรับ/ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนของตนต่อไป

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพในชุมชนบ้านดอกบัว เพื่อได้ข้อมูลสนับสนุนในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชนยิ่งขึ้น

4.2 ควรเก็บข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับชุมชนเพื่อให้เห็นความสอดคล้องของนโยบายของหน่วยงานในการเข้ามาสนับสนุนชุมชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง